

POSTANOWIENIE

Dnia 21 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski

w sprawie M.K.

przeciwko

Skarbowi Państwa - Ministrowi Rodziny i Polityki Społecznej w Warszawie

o zapłatę

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 7 grudnia 2021 roku w sprawie o sygn. V Ca 1398/21,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 21 czerwca 2023 r.,

w przedmiocie wniosku sędziego Sądu Najwyższego X.Y. o wyłączenie go od orzekania w sprawie I CSK 3689/22,

pozostawia wniosek bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wnioskiem z 4 kwietnia 2023 r. SSN X.Y., na podstawie art. 51 k.p.c., stosując odpowiednio art. 48-49 k.p.c., wniósł o wyłączenie go od orzekania w sprawie oznaczonej sygn. akt I CSK 3689/22. Jak podkreślił wnioskodawca „[w]niosek złożono z uwagi na treść wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu z dnia 8.11.2021, (Dolińska-Ficek, Ozimek, 49868/19 i 57511/19) z którego wynika, że orzeczenie wydane przez Sąd, w składzie którego uczestniczy sędzia powołany na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3), narusza standard z art. 6 Konwencji

(sądu ustanowionego ustawą). Powoduje to poważne ryzyko traktowania orzeczenia wydanego w takiej sytuacji jak w warunkach nieważności postępowania oraz ryzyko powstania roszczeń odszkodowawczych” (k. 2).

Zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej z 5 kwietnia 2023 r., na podstawie art. 26 § 2 i 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 154 ze zm., dalej: „ustawa o SN”), przekazano Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych wniosek SSN X.Y. z 4 kwietnia 2023 r. wraz z aktami sprawy celem nadania mu dalszego biegu (k. 3).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek SSN J.W. o wyłączenie go od orzekania w sprawie oznaczonej sygn. akt I CSK 3689/22 pozostawiono bez rozpoznania.

Zgodnie z art. 26 § 2 ustawy o SN do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Jednocześnie, stosownie do treści art. 26 § 3 ustawy o SN, wniosek, o którym mowa w art. 26 § 2 ustawy o SN, pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli obejmuje ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyróżnia się trzy rodzaje wniosków o wyłączenie sędziego opartych na „zarzucie braku niezawisłości sędziego”, o którym mowa w art. 26 § 2 u.SN. Po pierwsze, są to wnioski o wyłączenie sędziego, obejmujące zarzut braku niezawisłości i jednocześnie obejmujące ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego. Po drugie, są to wnioski o wyłączenie sędziego, obejmujące zarzut braku niezawisłości i jednocześnie obejmujące ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem umocowania sędziego do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Po trzecie, są to wnioski o wyłączenie sędziego, obejmujące zarzut braku niezawisłości,

które jednak nie obejmują ww. ustaleń lub ocen (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 3 czerwca 2020 r., I NWW 18/20; z 25 maja 2023 r., I NWW 172/23).

Argumentacja zawarta w analizowanym wniosku z 4 kwietnia 2023 r. przekonuje, że wnioskodawca domaga się wyłączenia go w sprawie zawistej przed Sądem Najwyższym w oparciu o zarzut braku niezawisłości, a więc na podstawie art. 26 § 2 u.SN. Weryfikacja treści wniosku pozwala bowiem na postawienie tezy, że jego osiã są wątpliwości co do zdolności orzekania przez wnioskodawcę, z uwagi na procedurę nominacyjną, w której brał udział. Odwołując się do wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu z 8 listopada 2021 r. w sprawie *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* SSN J.W. jednoznacznie wskazuje, że bezpośrednią i jedyną przyczyną możliwego naruszenia standardu sądu ustanowionego ustawą, a przez to też – w świetle wskazanego wyroku – niezawisłego i bezstronnego sądu, jest udział w składzie sędziego powołanego na urząd na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa.

Podkreślić należy, że procedura powołania Krajowej Rady Sądownictwa, a tym samym jej pozycji ustrojowej, była przedmiotem kontroli konstytucyjnej przeprowadzonej przez Trybunał Konstytucyjny, którego orzeczenia w myśl art. 190 ust. 1 Konstytucji RP mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Są nimi związane zatem wszystkie podmioty występujące w obrocie prawnym, w tym także organy stosujące prawo (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 października 2022 r., I NWW 142/22). W efekcie kontroli konstytucyjnej, przepisy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3), wyrokiem z 25 marca 2019 r., K 12/18, uznane zostały za zgodne z art. 187 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 w związku z art. 2, art. 10 ust. 1 i art. 173 oraz z art. 186 ust. 1 Konstytucji RP. Skutki tego rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego wiążą zatem także Sąd Najwyższy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 22 sierpnia 2018 r., III PK 71/17).

Podkreślić także należy, że w świetle aktualnie obowiązujących przepisów nie ma możliwości kwestionowania prawidłowości powołania sędziego przez Prezydenta RP (postanowienie Sądu Najwyższego z 28 listopada 2022 r., I NWW 130/21). Powołanie przez Prezydenta RP rozstrzyga w sposób definitywny

kto jest sędzią (postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lutego 2023 r., I NWW 191/21). Tak powołany sędzia jest prawidłowo umocowany do wykonywania czynności orzeczniczych.

Na marginesie należy zauważyć, że Sąd Najwyższy zobowiązany jest działać na podstawie i w granicach prawa, co wprost wynika z wyrażonej w art. 7 Konstytucji RP zasady legalizmu. Jak wskazuje Trybunał Konstytucyjny: „legalizmem działania organów władzy publicznej jest stan polegający na tym, że organy te są tworzone w drodze prawnej i działają na podstawie i w granicach prawa, które określa ich zadania i kompetencje oraz tryb postępowania. Prowadzi to do wydawania rozstrzygnięć w przepisanej przez prawo formie, opartych na należytej podstawie prawnej i w zgodności z wiążącymi dany organ przepisami materialnymi” (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 16 marca 2011 r., K 35/08, OTK-A 2011, nr 2, poz. 10). W świetle tak określonych reguł jednoznacznie wynika, że każdy organ władzy publicznej zobowiązany jest do stosowania obowiązujących przepisów prawa, dopóki nie zostaną one uchylone w przewidziany prawem sposób, a więc przez odpowiednio umocowany do tego organ działający w granicach przyznanych mu kompetencji.

Podkreślić z całą stanowczością należy, z uwagi na przedmiot niniejszej sprawy, iż „organizacja władzy sądowniczej, w tym ustanowienie odpowiednich gwarancji niezawisłości sędziów i bezstronności sądów należy wyłącznie do państwa członkowskiego. Niezawisłość i bezstronność sędziów nie jest dana raz na zawsze i nie jest związana w stopniu decydującym ze sposobem powoływania sędziów ani nawet z całym zestawem gwarancji ustrojowych, a przede wszystkim wynika z wewnętrznej uczciwości sędziego. Przywileje sędziowskie w państwach członkowskich są nierozłącznie związane z wyjątkową odpowiedzialnością sędziego wobec swojego państwa i społeczeństwa. Dopiero w dalszej kolejności sędziowie krajowi mogą czuć się związani ideą europejskiej unii prawa (unii sądowniczej) i tylko w takim stopniu, w jakim nie skutkuje to kolizją z Konstytucją własnego państwa. Wprawdzie sędziowie polscy w postępowaniach przed polskimi sądami stosują także prawo UE, ale na podstawie polskiej Konstytucji, a nie na podstawie reguł tworzonych wbrew

Konstytucji” (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 7 października 2021 r., K 3/21, OTK-A 2022, poz. 65).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 26 § 3 ustawy o SN orzekł jak w sentencji.

MR

[ms]